

Ilmoituksen versio: tammikuu 2025

(luonnos) Asetus eläintenpitäjistä annetun asetuksen muuttamisesta kotieläintuotannossa sovellettavan sähköisten karjanajovälineiden käyttökiellon vuoksi (asetus sähköisten karjanajovälineiden käytön kieltämisestä kotieläintuotannossa).

Ottaen huomioon eläinlain 2.1 §:n 3 ja 5 momentin,
säädetään seuraavaa:

I §

Muutetaan eläintenpitäjistä annettu asetus seuraavasti:

A

Lisätään 1.1 §:ään aakkosjärjestyksessä seuraava:

Sähköinen karjanajoväline: laite, jolla voidaan antaa sähköiskuja eläimelle, jota pidetään kaupallisesti eläintuotteiden tuotantoa varten;

B

Korvataan 1.3 §:n h kohdan lopussa oleva piste puolipisteellä ja lisätään kohta seuraavasti:

- i. sähköisen karjanajovälineen käyttö eläinten ajamiseen, lukuun ottamatta
- 1) sen käyttöä teurastamoissa asetuksen (EY) N:o 1099/2009 mukaisesti,
 - 2) sen käyttöä lastattaessa Alankomaista toiseen maahan suuntautuvia kuljetuksia tai purettaessa toisesta maasta tulevia kuljetuksia asetuksen (EY) N:o 1/2005 mukaisesti,
 - 3) sen käyttöä eläinlääkärin toimesta eläinlääkinnällisten toimenpiteiden ammattimaisessa suorittamisessa, siltä osin kuin se on tarpeen tätä tarkoitusta varten,
 - 4) lypsyrobotteja, jotka antavat automaattisesti sähköiskun, jotta eläin poistuu laitteesta, jos se ei tee sitä itse, edellyttäen, että sähköisku on aina ennakoitavissa ja vältettävissä eläimen kannalta; tai
 - 5) GPS-kaulapantoja, joita käytetään eläinten ajamiseen ja jotka antavat automaattisesti sähköiskun eläimelle, edellyttäen, että sähköisku on aina ennakoitavissa ja vältettävissä eläimen kannalta.

C

Lisätään 6 jaksoon 6.10 §:n jälkeen pykälä seuraavasti:

6.11 § Vastavuoroinen tunnustaminen

Edellä 1.3 §:n i kohdan 4 alakohdassa tarkoitetun lypsyrobotin ja 1.3 §:n i kohdan 5 alakohdassa tarkoitetun GPS-kaulapannan katsotaan vastaavan lypsyrobotteja ja GPS-kaulapantoja, jotka laillisesti valmistetaan tai pidetään kaupan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai muussa valtiossa kuin Euroopan unionin jäsenvaltiossa, joka on tulliliittosopimuksen osapuoli, tai jotka laillisesti valmistetaan Alankomaita sitovan vapaakauppa-aluetta koskevan sopimuksen osapuolena olevassa valtiossa ja jotka täyttävät vaatimukset, jotka tarjoavat vähintään kansallisten vaatimusten mukaisen suojelun tason.

II §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta / 1 päivänä tammikuuta 20..[ilmoitetaan myöhemmin].

III §

Tähän asetukseen viitataan nimellä ”asetus sähköisten karjanajovälineiden käytön kieltämisestä kotieläintuotannossa”.

Säädän, että tämä asetus ja siihen kuuluvat perustelut julkaistaan Alankomaiden virallisessa lehdessä.

Maatalous-, kalastus-, elintarviketurva- ja luontoministeri,

Perustelut

1. Johdanto

Sellaisten laitteiden käyttö, joilla voidaan antaa sähköiskuja eläimille, jäljempänä 'sähköiset karjanajovälineet', sallitaan EU:n säädöksillä teurastamoissa ja eläinten kuljetuksen aikana (mukaan lukien lastaaminen ja purkaminen). Näiden laitteiden käytölle on hyvin erityisiä edellytyksiä, ja käyttöä olisi vältettävä mahdollisimman mukaan EU:n säädösten mukaisesti. Käytännössä näyttää kuitenkin siltä, että näistä tiukoista edellytyksistä huolimatta sähköisiä karjanajovälineitä käytetään säännöllisesti väärin. Tällä asetuksella kielletään sähköisten karjanajovälineiden käyttö kotieläintuotannossa siltä osin kuin se on mahdollista EU:n lainsäädännön puitteissa. Tämä tarkoittaa, että kieltä sovelletaan karjan lastaamiseen ja purkamiseen kuljetuksissa, jotka alkavat ja päättyvät Alankomaiden alueella, sekä karjan ajamiseen alkutuotantotiloilla. Tätä kieltä ei sovelleta teurastamoihin, joihin sovelletaan muuta EU:n asetusta kuin kuljetustoimintaan tai alkutuotantotiloihin sovellettavaa asetusta.

2. Sähköisten karjanajovälineiden ongelmat kotieläintuotannossa

Sähköisten karjanajovälineiden käyttöön sovelletaan EU:n asetuksissa olevia tiukkoja edellytyksiä. Ensinnäkin käyttöä tulisi välttää niin paljon kuin mahdollista. Niitä voidaan käyttää myös vain täysikasvuisille nautaeläimille ja täysikasvuisille sioille silloin, kun ne kieltäytyvät liikkumasta ja kun eläimillä on tilaa siirtyä eteenpäin. Iskut eivät saa kestää sekuntia kauempaa, ja ne on jaksotettava asianmukaisesti ja ne saa antaa ainoastaan takapään lihaksiin. Iskuja ei saa antaa toistuvasti, jos eläin ei reagoi.

Sähköisten karjanajovälineiden käyttö aiheuttaa eläimelle aina kipua ja stressireaktion, vaikka niitä käytettäisiin säädösten erityisvaatimusten mukaisesti. Karjankuljettajien ja teurastamojen henkilöstö näkee usein sähkön käytön hyödyllisenä välineenä, jolla saadaan nopeasti tuloksia. Käytäntö kuitenkin osoittaa, että vaihtoehtojen, vähemmän aversiivisten menetelmien käyttö johtaa yhtä hyviin tai jopa parempiin tuloksiin, kuten myös Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) kuvailee ja neuvoo vuonna 2020 julkaistussa tutkimuksessaan "Welfare of pigs at slaughter"¹.

Ongelmana on, että vaikka EU:n säännöksissä todetaan selvästi, että näiden laitteiden käyttöä on vältettävä ja että niitä voidaan käyttää vain hyvin erityisellä tavalla, niissä ei nimenomaisesti kielletä niiden käyttöä. NVWA:n havainnot, peitetehtävissä otetut kuvat ja alan toimijoiden käytännön kokemukset osoittavat, että jos tällaista laitetta käsitellään, sitä käytetään huolimattomasti ja EU:n asetuksissa säädettyjen edellytysten vastaisesti.

Esimerkiksi eläinten lastaaminen ja purkaminen alkutiloilla, keräyskeskuksissa ja teurastamoissa tapahtuu usein tietyn aikapaineen alaisena. Tehokkuuden ja nopeuden tavoittelu johtaa eläinten jahtaamiseen ja sellaisten laitteiden liialliseen käyttöön, joilla eläimille voidaan antaa sähköiskuja. Tämä aiheuttaa eläimille vältettävissä olevaa stressiä ja kipua. Varsinkin jos sähköiskut kohdistuvat ruumiinosiin, jotka ovat erityisen haavoittuvia, kuten päähän tai nenään. Näitä laitteita voidaan käyttää ilman tätä aikapainettakin ei-toivotuilla tavoilla muissa prosesseissa ja muina aikoina joko tottumuksesta tai huolimattomuudesta.

Tiedotusvälineiden saamat esimerkit huolimattomasta käytöstä ovat aiheuttaneet paljon vastustusta yhteiskunnassa ja politiikassa. Eläinten hyvinvointi on aihe, joka on tullut yhä tärkeämmäksi Alankomaiden kansalaisille vuosien varrella.² Edustajainhuoneen painostus sähköisten karjanajovälineiden käytön kieltämiseksi on osoitus tästä kasvavasta halusta parantaa eläinten hyvinvointia Alankomaissa.

3. Asetuksen tavoite ja pääpiirteet

Soveltamisala

¹"Welfare of pigs at slaughter", 2020 European Food Safety Authority. EFSA Journal, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6148>

² [Staat van het Dier 2024: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland | Publicatie | Raad voor Dierenangelegenheden \(rda.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2023 Extra verkiezingsbericht | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2020 | 2 | Monitor | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

Sähköisten karjanajovälineiden käyttökielto koskee käyttöä sellaisten eläinten ajamiseen, joita pidetään kaupallisesti eläintuotteiden tuotantoa varten. Eläinlain mukaan se koskee periaatteessa kaikkia eläintenpitäjistä annetun asetuksen liitteessä II tuotantoeläimiksi nimettyjä eläinlajeja (eläintenpitäjistä annetun asetuksen 2.1 §:n perusteella luettuna yhdessä eläinlain 2.3 §:n 2 momentin kanssa). Sähköisiä karjanajovälineitä käytetään kotieläintuotannossa pääasiassa sikojen ja nautojen ajamiseen ja vain silloin, kun ne on lastattava vaunuun tai siirrettävä eläinsuojassa kohti kuljetusvaunua. Eläinten ajamisella tarkoitetaan kaikkea sähköisen karjanajovälineen käyttöä, jonka tarkoituksena on pakottaa kyseinen eläin liikkumaan tiettyyn suuntaan, esimerkiksi lastattaessa tai purettaessa eläimiä kuljetuksen yhteydessä, tai seisomaan.

Oikeudellinen perusta

Tämä asetus perustuu eläinlain 2.1 §:n 3 ja 5 momenttiin. Tämän pykälän 1 momentissa kielletään aiheuttamasta eläimelle kipua tai vammoja ilman kohtuullista tarkoitusta tai ylittämällä se, mikä on sallittua tällaisen tarkoituksen saavuttamiseksi, tai vahingoittamasta eläimen terveyttä tai hyvinvointia. Pykälän 2 momentti sisältää useita kiellettyjä toimintatapoja, jotka joka tapauksessa kuuluvat 1 momentissa kiellettyihin toimintatapoihin. Pykälän 3 momentissa yhdessä 5 momentin kanssa säädetään mahdollisuudesta määritellä yleisellä hallinnollisella määräyksellä kielletyksi toiminnaksi sellaisten esineiden käyttö, jotka voivat aiheuttaa eläimille kipua tai vammoja tai jotka voivat vahingoittaa terveyttä tai hyvinvointia.

Tarkoitus ja sisältö

Kiellettyyn toimintaan kuuluu sähköisten karjanajovälineiden käyttö. Laitteet, joilla ei voida antaa sähköiskuja vaan jotka tuottavat ainoastaan äänen ja värinän kaltaisia signaaleja tai toimivat GPS-vastaanottimena, eivät kuulu kiellon soveltamisalaan.

Sähköisten karjanajovälineiden käyttö on kielletty, jos niitä käytetään eläinten ajamiseen. Ajaminen on tässä yhteydessä ymmärrettävä laajasti. Kyse ei ole vain siitä, saadaanko jo liikkeessä oleva eläin liikkumaan (eri) suuntaan nopeammin vai ei, vaan myös siitä, että levossa olevat eläimet pakotetaan liikkumaan (esimerkiksi nousemaan ylös). Käyttötarkoituksilla, joissa käytetään sähköärsykettä eläinten pitämiseksi tietyllä alueella (tai sen ulkopuolella), kuten aidat, ei ajeta eläimiä, joten ne eivät kuulu tämän kiellon piiriin.

Kiellon rajaaminen tuotantoeläimiin

Kielto koskee ainoastaan eläimiä, joita pidetään eläintuotteiden tuotantoa varten. Nämä ovat eläimiä, jotka on nimetty eläinlain 2.3 §:n 1 momentin mukaisesti eläintenpitäjistä annetun asetuksen liitteessä II. Kielto koskee kyseisten eläinten pitämistä kaupallisesti eli tilannetta, jossa tällainen pitäminen tapahtuu liiketoiminnan yhteydessä. Sähköiskulaitteiden käyttö lemmikkikoiriin kiellettiin hiljattain³.

Poikkeukset

Käyttöön otettavaan kieltoon liittyy useita poikkeuksia.

Käyttö teurastamoissa

Teurastamoissa saa käyttää sähköisiä karjanajovälineitä, mutta vain siinä määrin kuin asetuksessa (EY) N:o 1099/2009 säädetyt sähköisten karjanajovälineiden käyttöä koskevat vaatimukset täyttyvät. Kansallinen lainsäätäjä ei voi kieltää sitä, minkä asetus sallii. Ks. tarkemmin 3.3.2 kohta. Teurastamoalalla on kuitenkin tehty aloitteita, joissa sähköisten karjanajovälineiden käytöstä on onnistuneesti luovuttu. Lisäksi 90 suurimmalla ja keskisuuralla teurastamolla on NVWA:n valvonnan lisäksi käytössä myös vapaaehtoinen kameravalvonta. Tämän valvontapaineen ja niiden innovaatioiden yhteisvaikutuksesta, jotka ovat jo johtaneet sähköisten karjanajovälineiden asteittaiseen käytöstä poistamiseen teurastamoissa, kiellon kiireellisyys teurastamoissa on vähäisempi.

Käyttö lastaukseen ja purkamiseen kansainvälisissä kuljetuksissa

Sähköisiä karjanajovälineitä voidaan käyttää kansainvälisten kuljetusten lastaamiseen ja purkamiseen, mutta vain siinä määrin kuin asetuksessa (EY) N:o 1/2005 säädetyt

³ Alankomaiden virallinen lehti 2021, 361, s. 6.

sähköisten karjanajovälineiden käyttöä koskevat vaatimukset täyttyvät. Kansallinen lainsäätäjä ei voi kieltää sitä, minkä asetus sallii. Ks. tarkemmin 3.3.1 kohta.

Eläinlääkinnällisten toimenpiteiden ammattimainen suorittaminen

Sähköisen karjanajovälineen käyttö voi olla tarpeen eläinlääkinnällisten toimenpiteiden yhteydessä. Eläinlain 2.9 §:n 1 momentin mukaan eläinlääkinnällisen toimenpiteen saa suorittaa vain henkilöt, joilla on siihen lupa. Nämä henkilöt ovat eläinlääkäreitä ja muita eläinlääketieteelliseen rekisteriin merkittyjä henkilöitä (ks. myös eläinlain 4.1 §:n 1 momentti ja 4.3 §:n 1 momentti). Eläinlääkinnällisen toimenpiteen yhteydessä voi olla tarpeen ajaa kyseistä eläintä sähköisellä karjanajovälineellä. Tässä tilanteessa kieltoa ei sovelleta, jos eläinlääkinnällinen toimenpide suoritetaan ammattimaisesti ja sähköisen karjanajovälineen käyttö on välttämätöntä. Käytännössä tämä koskee vain tiettyjä toimenpiteitä, jotka ainoastaan eläinlääkäri voi suorittaa (kuten diagnoosin tekeminen). Muut rekisteriin merkityt henkilöt (kuten eläinlääkäriin avustajat tai eläinten synnytyksissä avustavat henkilöt) eivät suorita eläinlääkinnällisiä toimenpiteitä, jotka edellyttävät sähköisten karjanajovälineiden käyttöä; näin ollen poikkeusta ei sovelleta niihin. Jos kyseisessä tilanteessa on kohtuudella käytettävissä vaihtoehtoinen ja vähemmän rajoittava menetelmä, sitä olisi käytettävä. Tämä osoittaa, että on tärkeää olla varovainen tällaisten välineiden käytön suhteen myös eläinlääkinnällisissä toimenpiteissä. Eläinlääketieteellisessä käytännössä voi kuitenkin olla tarpeen käyttää sähköisiä karjanajovälineitä eläinten, lähinnä nautaeläinten tai sikojen, ajamiseen, koska se tarvitsee liikettä omaksi edukseen, mutta ei tee sitä, kun sitä on kehoitettu liikkumaan muilla keinoin. Sähköisiä karjanajovälineitä voidaan käyttää eläinlääketieteellisessä käytännössä myös muissa tilanteissa kuin eläimen ajamiseen. Vaikka tätä nimenomaista kieltoa ei sovelleta näihin tilanteisiin, eläinlain 2.1 §:n 1 momenttia on kuitenkin noudatettava.

Käyttö lypsyroboteissa ja virtuaalipaimennuksessa

On tunnettuja käyttötarkoituksia, jotka tuottavat eläimen ajamiseksi kevyen sähköärsyksen, joka on hyvin eläimen ennustettavissa. Tällöin eläimelle annetaan mahdollisuus oppia välttämään tätä ärsykettä, ja se voi oppia, että sähköärsyke annetaan tietyn ajan kuluttua. Tämä erottelu on merkityksellinen, koska sillä ei ole kielteistä vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

Käyttötarkoitukset tähän ovat lypsyrobotti ja virtuaalipaimennus. Lypsyrobotti on kone, johon lehmä voi hakeutua lypsättäväksi. Jos eläin seisoo liian kauan lypsämisen jälkeen eikä reagoi avattuun oveen, kevyt sähköärsyke annetaan automaattisesti tietyn ajan kuluttua, jotta eläin liikkuisi ja antaisi siten tilaa toiselle eläimelle laitteeseen pääsemiseksi. Koska tämä on sähköärsyke, joka annetaan ennustettavasti (tietyn ajan kuluttua) visuaalisen signaalin (avoin ovi) jälkeen, tähän käyttötarkoitukseen tehdään poikkeus.

Edellä mainitun poikkeuksen perustelu koskee myös sähköärsykkeiden käyttöä GPS-kaulapannoissa eläinten pitämiseksi virtuaalisesti määritetyn aidan sisällä (tai sen ulkopuolella) (virtuaalinen aitaaminen). Tässä ensimmäisessä esimerkissä eläimiä ei ajeta, joten kielto ei koske niitä. Tätä virtuaalista tekniikkaa, jossa käytetään GPS-kaulapantoja, voidaan kuitenkin käyttää myös eläinten ajamiseen virtuaalisesti määritettyyn suuntaan (virtuaalipaimennus). Virtuaalisen ajamisen aikana kaulapannat lähettävät signaalin, jolla on positiivisia miellelyhtymiä, kun eläin liikkuu oikeaan suuntaan, mutta äänimerkin, kun eläin liikkuu väärään suuntaan. Jos eläin ei muuta suuntaansa äänen kuulemisen jälkeen, ääni voimistuu, ja kaulapanta antaa tietyn ajan kuluttua kevyen sähköiskun.

Jos tulevaisuudessa on käyttötarkoituksia, joissa myös käytetään sähköiskusignaaleja eläimiin kotieläintuotannossa vastaavin perustein, voidaan harkita, olisiko poikkeus suotavaa myös näiden osalta. Eläintenpitäjistä annetun asetuksen 1.3 §:n i kohtaan voidaan tällöin mahdollisesti lisätä poikkeus. Lisäksi voidaan tehdä vapautusta tai poikkeusta koskeva hakemus eläinlain 10.1 §:n perusteella. Tällaista hakemusta arvioitaessa on otettava huomioon, estääkö eläimen hyvinvointia koskeva etu vapautuksen tai poikkeuksen.

Vastavuoroinen tunnustaminen (6.11 §)

Asetuksen 1.3 §:n i kohdassa säädetään lypsyrobotteja ja GPS-kaulapantoja koskevista teknisistä vaatimuksista. Vaatimuksilla ei pyritä panemaan täytäntöön sitovia EU:n säädöksiä. Ohjeesta 5.28 seuraa, että vastavuoroista tunnustamista koskeva lauseke on

siksi sisällytettävä määräykseen. Tämä tarkoittaa sitä, että Alankomaiden ulkopuolella valmistetut tai markkinoille saatetut lypsyrobotit ja GPS-kaulapannat rinnastetaan tässä asetuksessa tarkoitettuihin lypsyrobotteihin tai GPS-kaulapantoihin, joten niitä voidaan käyttää, jos ne

- laillisesti valmistetaan tai pidetään kaupan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai muussa sellaisessa valtiossa kuin Euroopan unionin jäsenvaltiossa, joka on tulliliittosopimuksen osapuoli, tai laillisesti valmistetaan valtiossa, joka on Alankomaita sitovan vapaakauppa-aluesopimuksen osapuoli, ja
- täyttävät vaatimukset, jotka tarjoavat vähintään kansallisten vaatimusten mukaisen suojelun tason.

3.3 Suhde ylemmän tason lainsäädäntöön

3.3.1 Asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana (kuljetuksia koskeva asetus)

Kuljetuksia koskevassa asetuksessa ei suljeta pois sellaisten välineiden käyttöä, jotka antavat eläimille sähköiskuja, mutta todetaan, että tätä olisi mahdollisuuksien mukaan vältettävä, ja siinä asetetaan tällaisten välineiden käytölle ehtoja, joiden mukaan kyseisten välineiden *"käyttö on sallittua ainoastaan täysikasvuisten nautojen ja täysikasvuisten sikojen käsittelyssä silloin, kun ne kieltäytyvät liikkumasta ja kun eläimillä on tilaa siirtyä eteenpäin. Iskut eivät saa kestää sekuntia kauempaa, ne on jaksotettava asianmukaisesti ja ne saa antaa ainoastaan takapään lihaksiin. Iskuja ei saa antaa toistuvasti, jos eläin ei reagoi."* (liite 1, III luku, 1.9 kohta).

Asetus ei kuitenkaan estä tiukempia kansallisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin parantaminen pelkästään yhden jäsenvaltion alueella tapahtuvien kuljetusten aikana tai jäsenvaltion alueelta lähtevien merikuljetusten aikana (1 artiklan 3 kohta).

On myös tärkeää huomata, että asetuksessa säädetään eläinkuljetuksia koskevaksi yleiseksi edellytykseksi, että eläimiä ei saa kuljettaa tai kuljetuttaa siten, että niille voi aiheutua vammoja tai turhaa kärsimystä (3 artikla). Kuljetuksella tarkoitetaan asetuksessa seuraavaa eläinten siirtoa, joka tehdään yhdellä tai useammalla kuljetusvälineellä, ja siihen liittyviä toimenpiteitä, myös kuormaan, purkamista, siirtämistä ja lepoa, siihen asti kunnes eläimet on purettu kuormasta määräpaikassa (2 artikla).

Kuten edellä on kuvattu, asetus mahdollistaa tiukempien kansallisten vaatimusten asettamisen eläinkuljetuksille kansallisilla kuljetusmatkoilla. Suosituksessaan Euroopan parlamentti myös kehotti jäsenvaltioita hyväksymään tiukempia kansallisia toimenpiteitä, joilla parannetaan eläinten hyvinvointia kuljetusten aikana.⁴

Kuljetuksia koskevan asetuksen rikkomisen valvonta on mahdollista eläinlain 6.2 §:n perusteella yhdessä eläintenpitäjistä annetun määräyksen 4.8 §:n ja eläinlain täytäntöönpanosta ja muista seikoista annetun määräyksen liitteen kanssa.

3.3.2 Asetus (EY) N:o 1099/2009 eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä

Tässä asetuksessa ei suljeta pois sellaisten välineiden käyttöä, jotka antavat eläimille sähköiskuja, mutta todetaan, että tätä olisi mahdollisuuksien mukaan vältettävä, ja siinä asetetaan niiden käytölle ehtoja, nimittäin sen, että joka tapauksessa kyseisten välineiden *"käyttö on sallittua ainoastaan täysikasvuisten nautojen ja täysikasvuisten sikojen käsittelyssä silloin, kun ne kieltäytyvät liikkumasta ja kun eläimillä on tilaa siirtyä eteenpäin. Iskut eivät saa kestää sekuntia kauempaa, ne on jaksotettava asianmukaisesti ja ne saa antaa ainoastaan takapään lihaksiin. Iskuja ei saa antaa toistuvasti, jos eläin ei reagoi."* Tämä käy ilmi liitteessä III olevasta 1.9 kohdasta.

⁴ Euroopan parlamentin suositus neuvostolle ja komissiolle 20. tammikuuta 2022 epäilyjä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta hallinnollisesta epäkohdasta eläinten suojelun yhteydessä unionissa ja sen ulkopuolella tapahtuvan kuljetuksen aikana koskevan tutkimuksen johdosta (2021/2736(RSP)) (2022/C 336/04)

Asetuksessa säädetään lisäksi yleisedellytyksenä, että eläimiä tulee varjella vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä lopetuksen ja siihen liittyvien toimien aikana (3 artiklan 1 kohta).

Toisin kuin kuljetuksia koskevassa asetuksessa, tässä asetuksessa jätetään hyvin vähän liikkumavaraa tiukemmille kansallisille säännöille. Niitä voidaan nimittäin antaa ainoastaan kolmessa erikseen mainitussa tilanteessa (26 artiklan 2 kohta⁵), joita ei voida käyttää tässä tilanteessa. Tämä tarkoittaa, että sähköisten karjanajovälineiden käyttöä ei voida kieltää kansallisesti, jos niitä käytetään asetuksessa säädetyissä puitteissa ja siinä asetetuin edellytyksin. Asetuksen rikkomisen valvonta on mahdollista eläinlain 6.2 §:n perusteella yhdessä eläintenpitäjistä annetun määräyksen 5.8 §:n ja eläinlain täytäntöönpanosta ja muista seikoista annetun määräyksen liitteen kanssa.

3.3.3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2018/848, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 kumoamisesta

Luonnonmukaisen tuotannon osalta eläinten kuljetukset ovat jo kiellettyjä ”sähköisin tai muin kipua aiheuttavin apuvälinein eläinten lastaamisen ja purkamisen aikana”. Tämä käy ilmi asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan II osan 1.7.11 kohdasta.

3.3.4 Eläinten hyvinvointia koskevat direktiivit

Kotieläinten pitämistä varten on olemassa useita direktiivejä⁶, joissa vahvistetaan tuotantoeläinten pitämistä koskevat vähimmäisvaatimukset. Näillä direktiiveillä ei säännellä sähköisten karjanajovälineiden käyttöä, ja ne on pantu täytäntöön eläintenpitäjistä annetulla asetuksella.

4. Kansallinen lainsäädäntö

Kiellosta säädetään eläintenpitäjistä annetun asetuksen 1.3 §:ssä. Eläinlain 2.1 §:n 3 ja 5 momentin mukaan kyseisessä pykälässä nimetään toimintatavat, jotka joka tapauksessa katsotaan eläinten kaltoinkohteluksi (eläinlain 2.1 §:n 1 momentti).

Esillä olevan kiellon laatimista varten tarkasteltiin eläintenpitäjistä annetun asetuksen 1.3 §:n alkuperäistä tekstiä, koska se sisälsi jo samanlaisen kiellon (Alankomaiden virallinen lehti 2018, 146): kielto käyttää laitteita, joilla eläimille voidaan aiheuttaa kipua sähköiskujen, sähkömagneettisten signaalien tai säteilyn avulla. Kieltoon oli joitakin poikkeuksia. Kyseinen kielto ei kuitenkaan koskaan tullut sellaisenaan voimaan. Se korvattiin vuonna 2021 erityisesti sähköiskulaitteiden käyttöä koirilla koskevalla kiellolla (Alankomaiden virallinen lehti 2021, 361). Tämän kiellon erityisen asiayhteyden vuoksi on valittu termi ”sähköinen karjanajoväline”.

Tarkistuksella otetaan käyttöön voimassa olevan koiriin sovellettavan sähköiskulaitteiden käyttökiellon lisäksi kielto käyttää sähköisiä karjanajovälineitä eläimiin, joita pidetään kaupallisesti eläintuotteiden tuotantoa varten.

Aseista ja ampumatarvikkeista annettu määräys

Aseista ja ampumatarvikkeista annetussa määräyksessä säädetään poikkeuksesta, joka koskee muun muassa ”sellaisten esineiden hallussapitoa ja kantamista, jotka voivat tehdä henkilöt puolustuskyvyttömiksi tai aiheuttaa heille kipua sähköiskulla, henkilöille, jotka harjoittavat kotieläintaloutta ammattimaisesti, kuljettavat kotieläimiä tai antavat niille lääketieteellistä hoitoa”. Tätä poikkeusta sovelletaan tällaisen esineen kantamiseen vain silloin, kun kyseinen toiminta tosiasiallisesti tapahtuu. (21 §). Tässä asetuksessa säädetty sähköisten karjanajovälineiden käyttökielto ei sulje pois tätä säännöstä, koska se koskee sähköisten karjanajovälineiden käyttöä ja aseista ja ampumatarvikkeista annetussa

⁵ Ne koskevat seuraavia tilanteita: eläinten lopetus teurastamon ulkopuolella, tarhatun riistan teurastaminen, teurastaminen uskonnollisten rituaalien määrittämällä menetelmällä.

⁶ Tässä yhteydessä erityisen merkityksellisiä ovat: tuotantoeläinten suojelusta 20 päivänä heinäkuuta 1998 annettu neuvoston direktiivi 98/58/EY ja sikojen suojelun vähimmäisvaatimuksista 18 päivänä joulukuuta 2008 annettu neuvoston direktiivi 2008/120/EY.

määräyksessä *hallussapitoa ja kantamista*. Aseista ja ampumatarvikkeista annettu määräys ei myöskään välttämättä kata samoja asioita. Tässä asetuksessa säädetty kiello ja aseista ja ampumatarvikkeista annettua määräystä koskeva poikkeus voivat näin ollen olla voimassa rinnakkain.

5. Eläimen itseisarvo

Eläinlain 1.3 §:ssä säädetään eläimen itseisarvon tunnustamisesta. Kyseisen pykälän 2 momentista seuraa, että kun eläinlailla tai sen nojalla vahvistetaan sääntöjä ja annetaan näihin sääntöihin perustuvia asetuksia, on otettava täysimääräisesti huomioon näiden sääntöjen tai asetusten vaikutukset eläimen itseisarvoon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita oikeutettuja etuja. Joka tapauksessa on varmistettava, että eläinten koskemattomuuden tai hyvinvoinnin loukkaaminen yli sen, mikä on kohtuudella tarpeen, estetään ja että eläinten kohtuudella tarvitsema hoito varmistetaan. Kyseistä momenttia sovellettaessa eläinten kohtuudella tarvitsemaan hoitoon on joka tapauksessa kuuluttava se, että eläimille annetaan, siinä määrin kuin sitä voidaan kohtuudella vaatia, muun muassa takeet hyvästä terveydestä ja kivun ehkäisemisestä (1.3 §:n 3 momentti). Tässä asetuksessa säädetään, että kotieläintuotannossa ei ole enää hyväksyttävää antaa sähköisillä karjanajovälineillä sähköiskuja eläimille niiden ajoa varten, joten se kielletään.

6. Ilmoitus

Koska asetus sisältää teknisiä vaatimuksia, asetus annettiin tiedoksi Euroopan komissiolle direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti.

Ilmoituksen tulos täydennetään myöhemmin.

7. Täytäntöönpanon valvonta

Sähköisten karjanajovälineiden käyttökiellon noudattamisen valvonnasta vastaavat lain 8.1 §:n mukaisesti tätä tarkoitusta varten nimetyt henkilöt. Tämä koskee hallinto-oikeudellista valvontaa. Säännösten täytäntöönpanoa varten voidaan määrätä velvoite, johon liittyy hallinnollinen pakkokeino, ja velvoite, johon liittyy uhkasakko (eläinlain 8.5 §:n yhdessä yleisen hallinto-oikeuslain 5:32 §:n 1 momentin kanssa).

Sähköisten karjanajovälineiden käyttökiellon vastainen toiminta on myös rikos (eläinlain 2.1 §:n 1 ja 3 momentti yhdessä eläinlain 8.11 §:n 1 momentin kanssa), mikä mahdollistaa rikosoikeudellisiin toimiin ryhtymisen.

8. Sääntelytaakka/agro-testi

Tällä asetuksella otetaan käyttöön kiello. Asianomaisten osapuolten ei tarvitse toteuttaa mitään toimia tämän kiellon noudattamiseksi. Tämä asetus on toimitettu sääntelytaakkaa käsittelevälle neuvoa-antavalle lautakunnalle (ATR) lausuntoa varten, ja sen käsittely on virallisesti lopetettu.

Yleisen hallinnollisen määräyksen luonnoksesta keskusteltiin myös alan toimijoiden kanssa niin sanottujen agro-testien aikana. Alkutuotantotilojen, kuljettajien ja teurastamojen kanssa järjestettiin paneelitapaamisia syksyllä 2023. Tapaamisten aikana selitettiin ehdotusta, talouden toimijat pystyivät esittämään kysymyksiä ja keskusteltiin myös mahdollisista vaihtoehdoista sähköisten karjanajovälineiden käytölle.

Paneelit suhtautuvat ehdotukseen kriittisesti ja ovat ilmaisseet huolensa siitä, koska ne katsovat, että ala kokonaisuudessaan ei ole valmis tähän kieltoon. Paneelitapaamiset osoittavat myös, että käytännössä käytetään erityyppisiä ja eri tehotasolla varustettuja karjanajovälineitä ja että vaikutusta eläinten hyvinvointiin matalammilla tehoilla testataan aktiivisesti.

Näiden keskustelujen jälkeen järjestettiin kutsutuille pienjännitteisten sähköiskulaitteiden esittely, ja tätä mahdollista poikkeusta tutkittiin tarkemmin. Mahdollinen pienjännitteisiä laitteita koskeva poikkeus ei sisältynyt suoritettuun HUF-testiin (ks. 10 kohta). NVWA:n mukaan tämä poikkeus ei ensi näkemältä vaikuta tehokkaalta täytäntöönpanokelpoisuuden lisäämisessä, mutta uuden HUF-testin tekeminen on tarpeen, jotta sen koko vaikutus voidaan arvioida.

Kun otetaan huomioon parlamentin poliittinen toive täydellisestä kiellosta, päätettiin, ettei pienjännitteisiä laitteita sisällytetä poikkeuksena kieltoon.

9. Kuuleminen

Asetusluonnoksesta järjestettiin internetkuuleminen 13. kesäkuuta 2023 ja 15. elokuuta 2023 välisenä aikana. Tuona aikana kaikilla oli mahdollisuus esittää huomautuksia luonnoksesta. Julkisia vastauksia saatiin 55 ja anonyymejä vastauksia 13. Vastauksia saatiin myös alan järjestöiltä, kuten SAVEETRALta (karjankuljettajien osuuskunta), kuljetus- ja logistiikka-alan osamarkkinoilta, kansalaisjärjestöiltä, keräyskeskusten toiminnanharjoittajilta, karjankasvattajilta ja kuljettajilta. Vastaajista peräti 27 käyttää samaa lomaketta, joka on peräisin V&L NL:ltä (Vee & Logistiek Nederland). Vastauksista 24 koostuu yksittäisistä viesteistä sidosryhmiltä, jotka ovat kukin omalla tavallaan mukana karjalalousalalla. Näistä vastauksista viisi oli karjankuljettajien kirjoittamia, yksi vastaaja työskentelee teurastamossa ja yksi alkutuotantotilalla. Muiden 17 vastauksen osalta ei ole selvää, mihin ne kuuluvat. Muut koostuvat pääasiassa muista sidosryhmistä, kansalaisjärjestöistä ja säätiöistä, jotka puolustavat tuotantoeläinten etuja. Vastaukset jakautuivat. Kiellon kannattajat väittävät, että sähköiset karjanajovälineet aiheuttavat kipua ja stressiä eläimille kaikissa tapauksissa. Kiellon vastustajat pitävät sähköistä ajovälinettä viimeisenä keinona, jolla ”haluttomia” eläimiä voidaan tehokkaasti liikuttaa ja varmistaa omien työntekijöiden turvallisuus. Internetkuulemisessa saadut vastaukset eivät johtaneet kiellon merkittäviin muutoksiin.

10. Täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonnan testaus

NVWA on suorittanut täytäntöönpanokelpoisuutta, toteutettavuutta ja petostenkestävyyttä koskevan testin (HUF-testi). NVWA on tullut siihen tulokseen, että yleisen hallinnollisen määräyksen luonnoksen täytäntöönpanokelpoisuus on rajallinen, koska ainoa tapa panna täytäntöön sähköisten karjanajovälineiden käyttökielto on saada rikoksenteikijät kiinni itse teossa. Kielto ei siis ole sen täytäntöönpanokelpoisempi kuin nykytilanteessa, jossa NVWA valvoo kuljetuksia koskevan asetuksen säännösten täytäntöönpanon noudattamista. NVWA ei ole paikalla kotimaan kuljetusten lastaamisen aikana, eikä se ole aina paikalla alkutuotantotilalla tai purkamisen aikana. Lisäksi NVWA pitää tärkeänä poliittisia suuntaviivoja, jotka koskevat sähköisten karjanajovälineiden käyttöä teurastamoissa koskevaa poikkeusta, mutta koska tällaisia suuntaviivoja ei ole, neuvoston yleisen hallinnollisen määräyksen luonnos ei ole vielä täytäntöönpanokelpoinen tältä osin. Alustavan tarkastelun jälkeen tehdyistä muutoksista (ks. jäljempänä 11 kohta) on keskusteltu virallisesti NVWA:n kanssa, ja näiden muutosten perustelut on myös laadittu NVWA:n asiaa koskevien huomautusten perusteella.

11. Alustava tarkastelu

Tämä asetus perustuu eläinlain 2.1 §:n 3 ja 5 momenttiin sekä 2.2 §:n 10 momenttiin. Näihin kahteen perusteeseen sovelletaan eläinlain 10.10 §:n 1 momentin mukaista alustavaa tarkastelua koskevaa menettelyä. Tämän asetuksen luonnos toimitettiin 5. marraskuuta ja 5. joulukuuta 2024 välisenä aikana Alankomaiden parlamentin molemmille kamareille. Alustava tarkastelu on johtanut joihinkin mukautuksiin. Edustajainhuoneen kirjallisessa kuulemisessa esitettiin kysymyksiä annetuissa vastauksissa⁷ todettiin, että perusteluissa selvennetään aitaamisen jättämistä kiellon ulkopuolelle ja että asetusluonnokseen lisätään poikkeuksina lypsyrobotti ja ”virtuaalipaimennus” (ks. 3 kohdan ”Tarkoitus ja sisältö” ja ”Poikkeukset”).

12. Voimaantulo

Kiellon voimaantulossa noudatetaan yleisten hallinnollisten määräysten muuttamista koskevia kiinteitä päivämääriä eli 1. tammikuuta tai 1. heinäkuuta.

Maatalous-, kalastus-, elintarviketurva- ja luontoministeri,

⁷ Parlamentin asiakirjat II 2024/25, 28286, nro 1361.

